

Korošec.

Gospodarski in političen list za koroške Slovence.

Izhaja vsako drugo soboto

v Kranju (tiska Iv. Pr. Lampret izdaja konsorcijsko „Gorenjca“; odgovorni urednik Lavoslav Mikus).

Velja za celo leto 4 K in se plačujejo naročninam in serati naprej. Vsi rokopisi pisma in druge pošiljke naj se pošiljajo na uredništvo in upravnništvo „Korošca“ v Kranju. Rokopisi se ne vračajo. Za oglase se plačuje za enostopno pet-krat, za enkrat 12 v, za dvakrat 18 v, za trikrat 24 v, za večkrat po dogovoru.

Posamezne številke stanejo 10 vln.

Štev. 19.

V Celovcu, v soboto, dne 17. septembra 1910.

Leto III.

Žrtve za žrtve.

«Pri nas se črn razgrinja mrak, nebo zastira gost oblak in zvezde ni nobene...»

Kakor sedaj, tako še niso nikdar znane krute sile pritiskale slovenstva. Stiskajo nas, a zatrli nas ne bodo. „Izginiti mora črni mrak, razbline ž njim so gost oblak in solnce nam zasine.“ Da se to zgodi prej, delajmo neumorno in žrtvujmo! Najlepša prilika za to bodi **ob obletnici naših žrtev**. Tedaj naj vsak, ki mu je pri srečju ohranitev našega naroda in njegove mladine, daruje kaj za družbo sv. Cirila in Metoda ali za Branibor. Te obletne rodoljubne zbirke naj se vrše po vsem Slovenskem. Darovi, žrtvovani plemenitim narodnim namenom, izklešejo najlepši spomenik našim žrtvam — srečnejšo slovensko bodočnost.

Slovenski Branik.

Somišljenikom!

Mi hočemo živeti,
Mi nočemo umreti.

Ker mnogi, ki so sicer o potrebi drugega narodnega lista za koroške Slovence prepričani, odklanjajo sodelovanje pri našem listu, češ, da jim ni dovolj znano naše stališče, oziroma smer našega lista, čeravno izhaja ta že tretje leto, hočemo danes izpregovoriti odkrito in jasno besedo.

V prvi vrsti hočemo delati na to, da osvobodimo koroške Slovence nemškega jarma v narodnem in gospodarskem oziru. Radi tega hočemo

zanesti narodno samozavest med najširše sloje koroških Slovencev potom narodne izobrazbe.

Ker je izobrazba glavno sredstvo v boju za obstanek posameznega naroda, bomo pospeševali napredek izobrazbe na vseh poljih in posvetili razvoju slovenskega šolstva na Koroškem posebno pozornost. Narod brez narodnega šolstva nima bodočnosti; zahtevamo torej za slovenski del Koroške slovenske ljudske, kmetijske in obrtne ter srednje šole in se bomo odločno bojevali zoper pomemčevalni sistem šolstva na Koroškem. Posebno pa še zahtevamo za ljudsko šolstvo v slovenskem delu Koroške slovenskih učnih moč; upirali se bomo torej odločno nastavljenju nemških učnih moči na naših ljudskih šolah.

Splošno pozornost bo list po možnosti posvetil tudi narodnim segam in navadam, pesmim in jeziku, sploh vsemu, kar je pristno narodno-slovenskega in v stanu, da krepí in jači narodno samozavest.

V gospodarskem oziru hočemo, da se koroški Slovenci razvijajo samostojno, kolikor mogoče naslanjaje se na druge izvenkoroške Slovence, posebno pa je treba, da se otresemo gospodarske nadvlade naših narodnih nasprotnikov in nemškega kapitala.

Glede nasprotnosti, ki se namenoma goji od nemške strani med kmeti in delavci, zastopamo in bomo vedno zastopali stališče, da je narodna in gospodarska osvoboditev mogoča le tedaj, če se oba sloja združeno bojujeta proti izkoriščanju po nemškem kapitalu, to pa je po našem mnenju tem lažje, ker se glavni interesi našega in delavca sploh ne križajo.

Glede svetovnega naziranja izjavljamo, da nismo proti veri; spoštujemo versko prepričanje koroških Slovencev. Nasprotniki pa smo vsake zlorabe vere in verskega prepričanja v strankar-

ske namene. Sicer pa mislimo, da ni glavni namen lista, ki se hoče bojevati za obstoj koroških Slovencev, boj za vero, ki ni v nevarnosti pri Slovencih, ampak boj za narodnost, t. j. slovenski jezik in slovensko posest, ki sta v resnici v največji nevarnosti.

Sledeče še, kar se tiče našega stališča nasproti «Političnemu društvu» v Celovcu in njega glasilu «Mir»: Ako bo storilo «Politično društvo» oz. njega glasilo «Mir» kak korak, ki bi mogel biti v škodo koroškim Slovincem, tedaj se bomo oglasili z najboljšim namenom, da se zabranijo vsi narodu kvarljivi dogodki ter z dobrohotno kritiko, da se pregreški ne ponove več.

Nemško-klerikalni polom.

Več kot trije milijoni so izginili iz centralne kase, v kateri so bile uclanjene nemško-klerikalne posojilnice. Ljudje se za glavo prijemajo in vprašajo, kako je to mogoče. Na zunaj dolžijo največ duhovnika Weissa, ki je pravočasno pobegnil in ušel roki pravice in pa monsignora Kayserja, katerega je roka pravice že zalotila. Da sta ta dva postopala na goljufiv način, o tem ni več dvoma. Čudno je samo, da drugi člani ravnateljstva centralne kase tega niso opazili. Ali monsignor Podgorc, ki je tudi v ravnateljstvu, vsega tega ni opazil in zakaj te manipulacije ni mogel opaziti? Mnogo takih vprašanj se bo sčasoma še rešilo. Toda danes hočemo obravnavati samo o tem, koliko škode imamo od tega mi Slovenci. Sedaj je pri tej centralni kasi samo še celovška hranilnica in posojilnica in ta menda tukaj nima nič denarja naloženega. Če bi bila «Mirova» gospoda pustila posojilnico hitro revidirati in to javno razglasila, bi to najbolj pomirljivo uplivalo na vlagatelje. Jasnost je pri takih prilikah glavna stvar. Toda «Mirova»

PODLISTEK.

Lov na srnjake.

Konec.

Kjer menjava zverina redno vsak večer in vsako jutro svoje bivališče, podnevno in ponočno, tam je najlažje ustreliti srnjaka. Lovčeva naloga je, da izkuša natančno izvedeti, kje da stopa srnjak zvečer iz lesa, oziroma kje da menjava zjutraj svoje bivališče. Blizu tega kraja naj pričakuje lovec s puško srnjaka. Razume se pa, da ne na prostem, kjer bi ga pazljiva žival prehitro zapazila, ampak dobro skrit in zakrit. Ako je v bližini kak večji grm, stopi lovec lahko za njega, sicer pa si napravi s zelenimi vejami, vtaknjenimi v zemljo, to, česar mu ne nudi narava sama. Pri izbiranju tega prostora pa se je brezpogojno ozirati na to, da piha veter v isti smeri, v kateri ima priti srnjak. Ako namreč vleče veter proti srnjaku in ne od njega, ovoha žival takoj lovca ter ne stopi na navadnem kraju iz gozda, ampak kje drugod. Tej nepriliki se sicer lovec lahko izogne, ako spleza na kako v bližini stoječe drevo, toda najmanj tri metre visoko. Tedaj se mu tudi pri zelo neugodnem vetru ni treba bati, da bi ga dobil srnjak na nos; pa tudi zagledati ga žival ne more, ker gleda pred se navzdol ali pa v vodoravni črti naprej.

Mnogi, zlasti mlajši, neizkušeni lovci grešijo čisto v tem, da se sicer dobro skrijejo pred živaljo, da se pa premalo pripravijo na trenutek, ko se srnjak prikaže. Namesto da bi kar pomerili in sprožili, pa morajo šele naperjati petelina, pri pomerjanju pa jih zopet ovira kaka veja ali pa kaj drugega, tako da jim navsezadnje uide težko pričakovani plen. Glavno je torej, da si dobro skrit in pripravljen na strel.

Glede vprašanja, kdaj naj pričakujemo srnjaka, velja vobče to, kar smo rekli zgoraj, v času, v katerem menjavajo srne svoja bivališča, samo da pričakujemo srnjaka zvečer lahko z večjo gotovostjo nego zjutraj. Kjer pa pasejo živino v pozni večer, stopi srnjak zelo pozno iz gozda, tako da ni več mogoče razločiti, imaš li pred seboj srnjaka ali kozo. Pri takih razmerah je pač najboljšje, da čakamo srnjaka samo zjutraj, ako se nočemo izpostaviti nevarnosti, da ustrelimo v temni noči vsled kake pomote — gospo.

Ravno opisani način lova na srnjake je najuspešnejši drugo polovico meseca junija — lov na srnjake je dovoljen pri nas od 15. junija pa do konca meseca januarja — pa noter do avgusta. Posebno drugo polovico junija in prvo polovico julija se pasejo srnjaki stalno na istem kraju. V tem času čaka torej lovec srnjaka z največjim uspehom. Konec julija in avgusta pa menjavajo srnjaki vedno bolj svoje pase; taisti srnjak se pase

«danes tukaj, jutri tam». Umljivo je, da je v tem času «piranje» v ožjem pomenu besede najuspešnejši način na srnjake.

Sicer pa imamo v tem času drug način prav uspešnega lova na srnjake. Srne se gonijo koncem julija in začetkom avgusta; ako jih zalezuje srnjak, dajo od sebe nekaj potegnjen in milo doneč glas ali klic. Blizu kraja, kjer se drži navadno srnjak, naj ponaredi lovec ta klic s piščalko, in takoj se bo prikazal srnjak, meneč, da je v bližini kaka koza. Priskake ponavadi hitro, včasih pa prihaja tudi tiho in počasi. Vendar pa se lovec ne sme popolnoma zanesti, kajti pripeti se večkrat, da pride namesto srnjaka stara koza. Na klic gredo srnjaki v omenjem letnem času najrajše dopoldne od 10. ure naprej in popoldne.

Se en način lovljenja srnjakov nam je omeniti, to je ono na brakadi; toda ta način ni baš priporočljiv, kajti v tistem času, ko prirejamo večje brakade, je srnjak navadno že brez rogovja, vsled česar se zelo lahko ustrelijo namesto srnjakov koze, namesto starih srnjakov, ki niso več velike vrednosti, pa mladi, ki so zelo važni za plemo.

Ako torej hočemo, da se pomnoži število najimenitnejših živali naših lovišč, ne lovimo je brez prevdarka, ampak gojimo in negujemo je ter skrbimo za njo zlasti v hudi zimi. Artemida.

gospóda rajše zmerja na «Korošca» in pozabi te, kar je potrebno. Ti gospodje res mislijo, da se cel svet ustraši, če «Mir» in «Slovenec» zmerjata. Drugi dve slovenski posojilnici, ki sta bili še zraven, sta že meseca julija tega leta odstopili. Tudi v tem oziru bi bili gospodje dobro storili, če bi bili na podlagi statut in revizije dokazali, da te dve posojilnici nimata več nobenih obveznosti. Tako pa se pavšalno vse taji, in ljudstvo, ki vendar nekaj izve, ne ve, pri čem da je. Tudi tukaj se je pokazalo, da pozna «Mir» samo en recept za vsako bolezen in to je zmerjanje na te preklicane liberalce, katerih ni. Kdor ima svojo pamet in se upa po svoje misliti je pač liberalce in če se take ljudi uniči, potem je po «Mirovem» mnenju tudi posojilnicam pomagano.

V denarnem oziru torej hvala Bogu ne bomo imeli škode. Pač pa v moralnem in narodnem oziru. Centralna kasa se je ustanovila v sporazumu s Slovenci, ki so tudi v odboru. Ustanovila se je v politične namene. Odkar so nastopili nemški krščanski socialci kakor petelin in se obnašali, kakor bi bila cela Koroška njihova, se je propalost začela. Čeravno so bili tudi njihovi nacionalci, smo jih vendar Slovenci po komandi «Mirove» gospóde morali pri vseh volitvah podpirati. Ta zveza je ostala ljudem v spominu, čeravno je v zadnjem času «Mir» včasih (nekateri pravijo samo na videz), četudi prav nesrečno bojeval se z nemško-klerikalnim listom «Kärntner Tagblatt». In kakršni so bili ti nemški petelini, taki so bili slovenski. Vsak kaplan je hotel imeti že več upliva, kakor starejši duhovniki in gorje tistemu narodnjaku, ki se ni takoj pokoril. Medtem, ko so bili prejšnji nemški konservativci napram nam bolj pravični in starejši slovenski duhovniki bolj prikupljivega, mirnega značaja in se razveselili vsakega poštenega Slovenca, so mlajši klerikalci v obeh taborih, kar divji. Tudi to si ljudstvo zapomni in si misli — «vsi so glih»! Zato bodo trpele sedaj tudi slovenske posojilnice. Ljudje niso navajeni, da vidijo v teh posojilnicah narodni institut, ampak samo duhovniški — klerikalni. Ker je zapihal veter proti nemškim klerikalcem, so morali občutiti to tudi slovenski klerikalci — na škodo narodne slovenske stvari. In to obžalujemo. Če bi se boljše povdarjala narodnost, kakor prej in ne hujskalo vedno proti slovenskim liberalcem, bi bilo vse drugače. Saj je samo «Mirova» gospóla začela hujskanje proti Celjski zvezi, ki je ustanovila skoraj vse koroške posojilnice, in zakaj? Samo zato, da bi izvalila naše bogate posojilnice v kako klerikalno centralo. Dasiravno stoji Celjska zveza nad strankami in bi morali Korošci že iz hvaležnosti od nje ustanovljene posojilnice tudi pri tej pustiti, se je hujskalo proti njej, da je liberalna in da mora ta denar v klerikalne zavode. Sedaj seveda pravijo: mi smo hoteli imeti vse v Šuštersičevi centrali v Ljubljani. To je vseeno. Hujskali so vendar in ljudje niso tako natančno razločevali. Tja moramo pristopiti, kamor ti gospodje hočejo; in ker

Smešnice.

Hvala. Letovišcar (gostilničarju): «Daje pri vas toliko muh; naj pridem v katerokoli gostilno, povsod jih je toliko, pri vas jih je pa vedno največ!»

Gostilničar: «O, te muhe dobro vedo, da je pri meni najboljša kuhinja!»

Praktična uporaba. Tujec: «Saj ni tu še nič tujcev in vendar že vozi gorska železnica?»

Domačin: «Gotovo! — Sedaj vozi živino na planine.»

Oh, ta tuja imena. «Moj najstarejši brat je pri sodnji avskultant.»

«Da, da, vedno imamo sitnosti s sorodniki! Moj stric je pa arestant!»

V vojaški šoli. Desetnik: «Na kom poznaš generala?»

Vojak: «General ima zlat ovratnik.»

Desetnik: «Na še bolj važno znamenje ste pa pozabili, pomislite na noge!»

Vojak: «Da, da, slab je v nogah!»

Slabo plačilo. Priča (iznenaden): «Kaj samo eno kronco platila za pričo? Ako bi to prej vedel, bi se tudi jaz pretepal!»

Sodnik: Torej vi ste klofutnili vašega gospodarja, da je dva zoba izgubil.

Hlapec: Oprostite gospod rihtar, to je bil samo «drukfelar».

so na deželi večinoma duhovniki merodajni pri posojilnicah, so ljudje ta prestop tudi tako razumeli, da gredo k duhovniški ali klerikalni centrali. Sedaj pa je prislo maščevanje! Ko so slišali ljudje od nemško-klerikalnega poloma, so si mislili, da mora to biti v zvezi tudi z našimi posojilnicami. To vedno zmerjanje na slovenske liberalce je torej krivo, da naše ljudstvo ne razločuje več Slovencev od Nemcev, ampak samo klerikalce od liberalcev; in ker «Mir» vedno piše, da so slovenski liberalci ali Koroščanci še slabši od Stajercijancev, je bil zdaj učinek ta, da so nesli svoj slovenski demar v — nemške zavode! Ker pa je «Mirova» gospóla tako zaslepljena, da tega nikdar ne bo uvidela, pravi — da smo krivi — mi!! To je pač skoraj ravno tako, kakor če ubegli tat na cesti kriči — primite ga, primite ga — da bi drugi mislili, da on ni tat.

Od tega poloma imamo torej narodno in moralno škodo tudi mi tembolj, ker so tudi Slovenci v predstojništvu centralne kase. Kar pa se tiče Šuštersičeve gospodarske zveze v Ljubljani za danes samo to-le pripomnimo: Če bo ta tako dobro gospodarila, kakor gospodarji dr. Šuštersič v politiki, potem bodo tudi posojilnice oškodovane, kakor smo dosedaj vsled Šuštersičeve nezmožnosti v politiki. O tem pa prihodnjič več, če «Mirovci» ne bodo nehali z zmerjanjem.

Dopisi.

Iz Zilske doline. (Vzorni župan.) Pred kratkim se je obnašal župan Fišer prav po pobalinsko. Nahrulil je ob 3. uri zjutraj v neki gostilni na Čajni več posestnikov, ter enega celo s zašnico napadel. Šlo se je zato, ker so mu predbacivali nerednosti v šolskih računih pri novih stavbah v Št. Jurju in v Črešnjah; da je sprejel od Šulmarke 100 K in zato izdal in prodal slovensko občino, sosebno pa zato, ker se je pustil podmazati od nekega gostirja, da mu ni bilo treba hoditi k orožnim vajam. No, ako je to vse res, potem pa imamo lepega župana, kateri je zlezal po slovenskih ramah na županski stolček, katerega pa zdaj tako nesramno skrui. Napadeni kmet pa ni bil prelen in potegnil je županu tako mastno, da se zdaj hodi višnjevega obraza in bo čisto dolgo pomnil to birmo. Res, lepe razmere, katere je rodila Fišerjeva nasilna era.

Borovlje. Oseba srednje postave, ne preveč debela, pristne pragermanske krvi, vzbuja v zadnjem času splošno pozornost. Prišla je iz Bajtišč ter sliši na ime Trepotec. Po duhu je bolj uboga in trepasta, kar vsakemu že ime pove, ki je gotovo nekako eksotično. Trepotec je velik prijatelj Šimana Riegerja, a ker zadnjega fužinska gospoda ne mara, se je Trepotecu zgodilo, da je «avanziral», seveda nazaj. Če bo še malo napredoval, bo lahko kmalu poprijel za krampe in lopato, in hajd k barabam! Borovljanci zgubimo z njim duhovitega, velikega polika, a žalovati nam menda ne bo treba za njim, ker imamo mnogo takih, še skoro bolj, ali pa vsaj tako pametnih kakor je Trepotec.

Borovlje. Neka tukajšnja slovenska tvrdka je dobila po pošti zaboj, na katerem je bilo poleg naslova še sledeče napisano: «Iese das erste Wort von rückwärts, so wirst du deinen Namen finden». Prva beseda od vzadi čitana se glasi «esel», t. j. osel. Prepričani smo, da se je ta bedarija napisala na zaboj na poti v Borovlje, mislimo pa, da ne trdimo napačno, če kratkoma rečemo, da se je to zgodilo na progi Svetnavas-Borovlje, kajti tu «opravlja» poštna dela človek, ki je nekda bil pri Ogrizu, s katerega pomočje je postal «Postesel» in kot tak kakor nalašč vstvarjen za stvari, ki so od zgoraj navedene «mustre». Sicer pa ta, čeravno tako neumna zadeva, jasno priča o «težkem» delu naših poštnih uslužbencev na železnici, ki imajo vedno dosti časa za reči, katere opravično imenujemo skandale!

Žvabek. Nekemu malopridnežu je zmanjkalo denarja. Ker se mu je zdela cerkvena blagajna «polna», je šel ponoči na kor ter se je s pomočjo vrvi od zvona — ne obesil — ampak spustil v cerkev. Velika cerkvena vrata so bila zaprta. Tu je železno blagajno pri cerkvi «inšpiciral». Ker se mu pa ni zdelo vredno pustiti malenkost 40 K v blagajni, jih je vzel v svojo varno zavetje ter jo z dobrimi nameni zopet po nenavadni poti popihal, ne da bi se bil zapisal v protokol. Vsled tega še sedaj ne vemo njegovega imena. Ako pride zopet še enkrat, upamo, da bo vsaj cerkveno blagajno pustil celo, da ne bo imel naš kovač sitnih opravkov z njo.

Dob pri Pliberku. Pred tremi tedni so uprizorile tukajšnje mladenke lepo igro. Nobeden udeležencev se ni kesal, da jo je posetil, kajti s tako spretnostjo se igra le v mestih. Mislili smo, da smo v deželi bajk, posebno ko so še nastopili ljubki angelci s peruti. Petje je bilo naravnost ubrano. Komadi vrlega Smihelskega tamburaškega društva ter šaljiva pošta so do ranega jutra razveseljevali navzoče. Sploh pa želimo, da bi se v Dobu večkrat uprizarjale igre, ki so za propužo

okolice kakor nalašč. Želeli bi tudi, da se Žvabec vendar enkrat prebude.

Pliberk. (Fajerberska slavnost.) Dne 8. kimovca so praznovali Pliberčani 40letnico svojega fajerberja. Bil je za pliberško mesto izreden dan. Celo mesto je bilo v zastavah. Poleg deželnih in cesarskih, so razobesili stebri pliberškega nemštva, kakor Metnic, dr. Herbst, Meier in še par drugih, črno - žolto - rdeče, hoteč pokazati tujim gostom, da je Pliberk deutsch-fortschrittlich mesto. Pliberčane so počastili pri tej priliki tudi sosedna fajerberkarska društva. Iz Libuče, Ponikve, Prevalj, Črne i. t. d. so prišli požarni brambovci, ki so se zabavali med seboj večinoma le v slovenskem jeziku, kajti nemščina jim teče, vključ vsem svetovno-znanim sredstvom, s katerimi se jim vbija v glavo, le pretrdo in gladkejši in lažje se pomenkujejo še v maternem jeziku. Le pri hajlanju niso zaostajali za svojimi nemškimi tovariši. Popoldne so opravljali slavnost na travniku za mestom in zvečer so «gasili» po raznih pliberških gostilnah ogenj hude žeje. Navdušenje se je polastilo vseh tujih in domačih gostov in tudi pliberški kaplan si ni mogel kaj, da ne bi pomagal parkrat zahajlati. Ne zamerili bi mu, ko bi bil rojen Nemec, ali kot Slovencu mu to ne moremo odpustiti. Sicer se temu tudi ni preveč čuditi, kajti on je baje velik domač prijatelj pri nekaterih zagrizenih nemško-nacionalnih rodbinah. Mi Pliberčanom nočemo odrekati in kratiti pravic, se zabavati in slaviti svoje štiridesetnice in druge slavnosti, ali tega ne moremo razumeti, kako oni vlačijo slovenske požarne brambovce na pomoč in se šopirijo kakor srake s tujim perjem. Slovenci, ki ste v nemčurskih požarnih brambah, vam pa kličemo: Vzdržite se, kajti čas je, da spoznate svoje prijatelje, ki ne gledajo na drugo, kakor da vas pod krinko, sicer potrebnih in koristnih društev, poneumnujejo in vas imajo pri tem za norca, ker se jim, kakor se vidi, vsedate na lim rajši kot muhe.

Borovlje. Umrli je naš lekarnar in malo pred njim njegova hčerka. O smrti svoje hčerke ni zvedel. — Pri konsumu strajkajo stari odborniki. Zato pa sta Rieger in Maurer ustanovila svoj konsum, s katerim hočeta uničiti vse, kar jima ni pokorno, da, celo svoje lastne pristase.

Žilpolje. (Nesreča.) Pred par dnevi se je peljal posestnik Franc Pirman s svojo 4letno hčerko Elo proti domu. Blizu doma se je konj tako splasil, da je voz prebrnil. Mala deklica je padla s tako silo iz voza, da je vsled tega kmalu umrla.

Spodnji Rož. Nemški krščansko-socialni list «Kärntner Tagblatt» se je tudi že začel vmešavati v narodni boj v Rožu, posebno pa še v boj za borovski konsum. Da stoji ta list nemških duhovnikov na strani brezvernih-losvonromovskih nemčurjev, povemo samo mimogrede; listu samemu pa svetujemo, naj rajši pouči nemške klerikalne šparkase in zadruge, da se ne zgodi zopet kaj takega kakor zdaj v zadevi firme Kayser-Palese v Št. Vidu.

Spodnji Dravograd. Velikovski Tschebul je prodal svojo gostilno nekemu Jožetu Kuri. V gostilni pa ostane vse pri starem.

Podružnica sv. Cirila in Metoda : za Kotmaraves in okolico :

priredi

v nedeljo, dne 18. septembra 1910 ob 3. uri popoldne pri gosp. Matiju Prosekarju na Plešivcu

veselico

pri kateri sodeluje

slovensko pevsko in tamburaško društvo „Strel“ in slov. tel. društvo „Sokol“ v Borovljah.

Vabijo se vsi rodoljubi in prijatelji Ciril-Metodove družbe.

Veselični odbor.

Narodne zadeve.

Z ozirom na naš zadnji dopis «Iz Spodnjega Roža», ki je trdil, da so pred leti Brejc-Podgorc-Krek delali na to, da bi spravili koroške slovenske posojilnice v nemško klerikalno «Centralo» v Celovcu, lojalno izjavljamo, da ne odgovarja resnici. Resnica pa je, da so imenovani gospodje z vsemi močmi delali na to, da bi naše posojilnice spravili iz «Celjske Zveze», ki ima za koroško slovensko posojilništvo velikanske zasluge, v «Ljubljansko Zvezo», katere zasluge za nas nam dozda niso znane. Da se pa gospodje niso borili proti zvezi slovenskih posojilnic z nemško klerikalno «Centralo» v Celovcu, temu je dokaz dejstev, da je Podgorc najprej ostal podpredsednik te «Centralne». «Mirovo» očitane, češ, da smo se zlagali, odločno zavračamo. Laže se, kdor vedoma govori

ali piše neresnico. Mi tega še nikdar nismo storili. V navedenem slučaju smo bili napačno poučeni in smo lojalno to pripoznali. Drugače pa «Mir», ki je svoj čas vedoma pisal neresnico, ne da bi je preklical. Pečat lažljivost ostane torej na čelo utisnjen «Miru», ne pa nam.

Kakšne so «čisto slovenske šole» na Koroškem? V veliki bektanjski občini ustanovi dežela v pobratimstvu s Schulvereinom štirirazredno nemško šolo. Deželni šolski svet je namreč določil šolski okoliš ter sistematiziral javno šolo, denar — 52.000 K — pa da nemški Schulverein. V občini so že sedaj tri šole (Loče, Maloše, Brnca). Nemški listi poročajo, da bodo v novo schulvereinsko šolo prihajali otroci tudi iz teh šolskih okolišev, kjer «so ustrakvistične, praznopravne čisto slovenske šole». Na vseh imenovanih šolah poučujejo, razven enega Slovence, sami zagrizeni nemški nacionalci, deloma trdi nemški učitelji, a slovenščina se uči le kot neobvezen predmet po dve uri na teden. In to so čisto slovenske šole, proti katerim se je moral deželni šolski svet zavezati s Schulvereinom!

Kaj je namen Südmärke? Südmärke je nemško društvo, ki nabere vsako leto velikanske svote denarja, s katerim kupuje med Slovenci posestva in naseljuje na teh posestvih Nemce. Nemško časopisje je to dozda vedno tajilo, češ, da je Südmärke namen samo ta, da kupi nemška posestva, za katera obstoji nevarnost, da bi prišla v slovenske roke, da je torej namen Südmärke samo obramben, ne pa napadalen. Temu skrivanju in tajanju je napravil konec znani graški nemški «Tagblatt», ki je v posebnem članku odkrito priznal, da je namen Südmärke «narodno napadanje in zopetna pridobitev izgubljene nemške posesti». Da za «izgubljeno nemško posest» smatrajo Nemci tudi naše slovenske dežele, to je pa itak znano. Zato njihov trud z raznimi društvi (med temi je Südmärke!) potom ponemčenja Slovencev sploviti vse dežele do jadranskega morja pod nemško oblast. V tem delu jih pridno podpira ptujski šnopsarski, od Südmärke vzdrževani «Stajerc».

Naselbinsko delo «Südmärke». Iz poročila dr. Zumtobla na občem zboru «Südmärke» v Gradcu posnamemo o naseljevalnem delu «Südmärke» sledeče: V pretečenem letu 1908 se je nakupilo 140 oralov. Celotno poseduje «Südmärke» sedaj 800 oralov (prej slovenske zemlje). Preteklo leto se je naselilo 6 rodbin s 36 otroki. Vsega skupaj je naselila S. dosedaj 28 rodbin s 170 otroci. V Št. Ilju poseduje društvo 600 oralov, na katerih je naseljenih 22 rodbin s 136 otroci in v Marnberku 200 oralov, na katerih živi 6 rodbin s 34 otroci. Za naseljevanje je izdalo društvo do novega leta 1909 207 tisoč kron, t. j. četrtino vseh dohodkov društva! — Št. Ilj in Marnberg sta na Stajerskem.

Narodni trgovci, pozor! Zadnje čase zopet nastopajo Franckovi potniki s pretvezo, da se prodaja Franckova cikorija v prid naši Ciril-Metodovi družbi. To je slepilo javnosti. Družba sv. Cirila in Metoda ima pogodbo edinele s Kolinsko tovarno v Ljubljani, ki je slovansko podjetje, daje zaslužek slovenskim delavcem in jako lepe prispevke Ciril-Metodovi družbi in drugim narodnim društvom. Zato pa je naša narodna dolžnost, da podpiramo Kolinsko tovarno. Zavedni trgovci naj pouče o tem odjemalce, a Ciril-Metodovo podružnice naj skrbijo, da bodo imeli vsi trgovci v zalogi Kolinsko kavno primes. Redne odjemalke dobe celo leto brezplačno «Slovensko Gospodinj» pri trgovcu. «Svoji k svojim» v našo narodno obrambo!

Vsem podružnicam in prijateljem družbe sv. Cirila in Metoda. Tolstovrško slatino pri Gustajnu na Koroškem je kupil konzorcij koroških Slovencev in sklenil, dajati del dohodkov v slovenske narodne namene, in sicer na ta način, da bo vsaki pošiljatelj pridejan kupon, za katerega plača kakemu slovenskemu narodu gotov znesek. Ker je «Družba sv. Cirila in Metoda» v Ljubljani pač najvažnejše vseslovensko obrambno društvo, prosimo gostilničarje in zasebnike, da dajejo kupone Tolstovrške slatine vodstvu «Družbe sv. Cirila in Metoda» v Ljubljani. Podružnice «Družbe sv. Cirila in Metoda» pa pozivljamo, da pobirajo v svojem področju kupone in jih nam pošiljajo. Tolstovrška slatina je po mnenju zdravnikov strokovnjakov izborna zdravilna in namizna kislavoda, ki je med najboljšimi planinskimi kislimi vodami. Ker po kakovosti Tolstovrška slatina ne zaostaja za drugimi kislimi vodami, in ker gre del dohodkov v slovenske narodne namene, je pač

vsakega zavednega Slovence narodna dolžnost, da zahteva vsepovsod le Tolstovrško slatino, ki je edina slovenska kislavoda. Za našo prepotrebno «Družbo sv. Cirila in Metoda» pa postane to podjetje lep vir rednih znatnih dohodkov. — «Svoji k svojim» v našo narodno obrambo!

Streljanje na srednjih šolah. Znano je, da se že dlje časa vrše priprave, da se upelje pouk v streljanju na naših srednjih šolah. Ravno kar je izdalo ministrstvo za deželno brambo «Program za fakultativni pouk v streljanju na srednjih šolah in sorodnih zavodih», obenem pa tudi «Določbe za pouk v streljanju». Na podlagi teh naročil in navodil se bodo ustanovili na gimnazijah in realkah «kurzi za streljanje», v katere se bodo mogli vpisati dijaki najvišjih dveh razredov. Pouk bodo vodili ofcirji; tam kjer vojaštva ni, pa v streljanju izvežbani člani dotičnega učiteljskega zbora. Vse potreščine, posebno puške in municijo, preskrbelo bo brezplačno imenovano ministrstvo.

Tamburaški odsek «Sokola» v Borovljah napravi dne 18. septembra veselico s tamburanjem in petjem pri g. Prosekarku na Plešivcu. Bratje Slovenci, pridite v najobilnejšem številu!

Svetovna politika.

Priprave za parlamentarno zasedanje. Ministrski predsednik baron Bienenroth se je zadnji teden pogajal z voditelji parlamentarnih strank, kako omogočiti redno zasedanje parlamenta na jesen. Predvsem se gre za redno poslovanje češkega deželnega zbora. Konference se bodo preložile iz Dunaja v Prago.

Katoliški shod v Inomestu. V petek se je v Inomestu pričel VII. avstrijski katoliški shod. Navzoči so samo Nemci in Italijani. Slovanov ni, razen visokega češkega plemstva in nekaj škofov, nič Največ je Tirolcev, tako, da ni niti govoriti o splošnem avstrijskem katoliškem shodu.

Naknadne volitve v bosanski sabor. Izvoljeni so pristasi Mandičeve stranke dr. Jankiewicz, dr. Katičić in Nikola Čurić, med Somogyijem in dr. Periščem odloča žreb.

Obisk nemškega cesarja. Nemški cesar obišče 16. t. m. nadvojvode Ferdinanda na svojem posestvu pri Mohaču. Dne 19. t. m. se pripelje nemški cesar na Dunaj, kjer bo gost našega cesarja.

Atentat na ruskega carja. Ruski car se nahaja sedaj na obisku pri sorodnikih svoje žene v Friedbergu. Nemški listi so sedaj razglasili, da se je nameraval izvršiti na njega atentat. Brščas pa vest ni resnična in izvira le iz pretiranega strahu nemške policije.

Ruski minister zunanjih del Izvolsky je imel 8. t. m. z dr. M. Ivanovićem, zunanjim ministrom Srbije, daljši razgovor.

Canalejas vztraja pri svoji dosednji politiki. Ministrski svet španski se je posvetoval 24. m. m. o odgovoru na vatikansko noto. Poročajo, da je Canalejas trdno odločen vztrajati pri svoji dosednji politiki.

Vabilo.

Pozor! Slovenke in Slovenci!

Telovadno društvo „Sokol“ v Borovljah

priredi

v nedeljo, dne 9. oktobra 1910. leta ob pol 3. uri popoldne v dvorani pri Cingelcu na Trati

veliko tombolo.

Kdor hoče torej kaj lepega zadeti, naj pride in pripelje tudi druge. Za zabavo po tomboli bo skrbel pevski in tamburaški odsek «Sokola». Za dobro postrežbo s pristnim vinom in raznovrstnimi jedili pa bodeta skrbela Priska in Janez Fric.

Ker je čisti dobiček namenjen v sklad za «Sokolski Dom» v Borovljah, prosimo uljudno za najobilnejšo udeležbo

odbor

Gospodarska vprašanja.

Kaka naj bo tvoja skrb za konja v polju? Ko je zrak poln praha in ko je velika vročina, vzami primerne priprave, namoči jo v vodo in izperi konju nozdrvi. Predno daš konja podkovati, odvzami mu zvečer prej podkove in odloži mu kopita z mekro ilovko, da se kopita namoči. Očisti večkrat konju kopita in jih sperij z mlačno vodo, potem jih pa namaži s svinjako mastjo. Ko je vroče, kopli konje v vodi. V hlev jih pusti šele, ko so se dobro osušili.

Rane, ki jih povzroča toča sadnemu drevju. Ostra, s silo padajoča zrna toče zmečkajo stanice skorje in zmanjšajo njihovo zmožnost prevajati koreninski sok v listje in redilno snov po deblu navzdol. Na eni strani se tako kolikor toliko zabranjuje redno hranjenje drevesa, na drugi strani pa povzročajo izumirajoči zmečkani deli skorje obolost drevesa, kar mora povzročiti, če ne smrt, vsaj stalno hiranje. Treba je od toče zmečkano skorjo takoj ostro in posevno k lesu izrezati in rane dobro zamazati. Najboljše mazilo je trdo testo iz ilovke in kravjeka; pri uporabi te zmesi še v tekočem letu zaceli navadno vsaka rana. Drevesni vosek, ki se ga tu intam rabi, je za to predrag in obenem tudi zabranjuje zdravo celjenje vsled svojega vsebovanja spirita.

Važnost in korist meda. Po najnovejših raziskovanjih je med najbolj redilno sredstvo, ne samo zaradi lahke prebave, ampak tudi zaradi svoje tečnosti in redilnosti. Kakor gre voda neposredno v krvne stanice in ne zapuša nikakih pogubnih sledov, v gotovi količini in pod gotovimi pogoji, tako tudi med prehaja, ne da bi pustil za seboj kak sled, neposredno v kri in služi v svoji kemični pretvorbi za gretje telesa in za razvoj življenske sile. Zaradi tega je med eno glavnih živil, ki jih poznamo, dasi samposebi ne zadostuje za vzdrževanje. — Pravi med, ki ga dajemo svojem telesu, jako pospešuje povzdigo tesne moči in krepi telesne sile. Potovalci skozi Tirolsko in Švico dobivajo za zajutrek med s kruhom in pravijo, da jih to osvežuje in krepi.

Kako krotiti čebele, ko imaš pri njih delo? Najslabše se godi pri čebelah čebelarju-nekadilcu. Kadilec si, predno gre k čebelah, prižge smodko. Nekadilec si pač pomaga, kakor more. Nekateri imajo pri sebi cunjce, namočeno v razredčeni karbolni kislini. A to je neprimerno sredstvo, ker se neugodni duh prenese včasih tudi na med, a tudi na kožo delujo jedko. Moderni čebelarji priporočajo zdaj novo sredstvo; zmes od karbolne kisline in kafe. Napravi se tako! Malo karbolne kisline, daj v steklenico, temu dodaj dvakrat, toliko kafe, ki jo prej stolčes v prah. Počasi se oboje pomeša v vodi, in dobi se tekočina prijetnejšega vonja; vonj kafe prevlajuje. Nekoliko kapljic te tekočine na kako krpo zadostuje, da popolnoma ukrotiš razjarjene čebele.

Kako odpraviš uši s kumar? Zmešaj v posodi, ki meri 10—15 l k vodi denaturiran spirit in polj s tem rastline. Potem vitice (ovijače) obrni in tudi spodje strani listja dobro polj, da tudi tam uši preženeš.

Raznoterosti.

Novi stokronski bankovci. Novi stokronski bankovci avstrijsko-ogrške banke so 163 mm široki in 108 mm visoki in imajo na eni strani nemški, na drugi strani pa ogrski napis.

Kaplan ustrelil župnika pred altarjem. Ko je stopil v Sarcedu blizu Benetk župnik k altarju, da bi bral mašo, je ustrelil nanj njegov kaplan in ga usmrtil. Kaplan je pobegnil.

Za oficirske dolgove. «Verordnungsblatt» je priobčil statute «osrednjega gospodarskega fonda za cesarsko in kraljevo armado», ki bode prevzelo ureditev dolgov vseh avstrijskih oficirjev. Obrestovanje se bode vršilo po 6 odstotkov brez vseh postranskih pristojbin in navadno brez nadaljnjega osiguranja, kakor je zastava ali jamčenje. Prosilci, ki so prekorčili že svoje 55. leto življenja, morajo predložiti tudi zavarovalno polico na življenje, pri tem pa plačajo za posojilo samo pet odstotkov. Celo akcijo bode omogočila ustanova nadvojvode Albrehta, h kateri pride letni prispevek Marije-Terezijinega reda in mali prispevki članov. — Ker pa to še ne bi zadostovalo, da se plačajo dolgovi oficirjev, se bodo zaprosile tudi delegacije, da dovolijo prispevek iz državnih sredstev.

Pri reševanju svoje hčere iz morja utonil. Založnik nemškega državnega lista v Chicagi, Michaelis, je napravil s svojo 18letno hčerko izlet po Oquaga-jezeru. Hči je padla s parnika, oče je skočil za njo, rešil jo, sam pa pri tem utonil.

Obupana nevesta. Pred nekaj dnevi se je v dunajskem mestnem parku ustrelil 26letni, v Badnu uslužbeni vrtnarski pomočnik Jožef Felbermaier zaradi srčne napake. Njegova nevesta, Mici Bezeder je bila vsled tega tako žalostna, da je rekla, da se umori. Niso je pustili same. Ponoči se ji je pa posrečilo v stanovanju Felbermaierjevih staršev, prerezati si žile pod kolenom ter izpiti steklenico bromkalija. Našli so jo nezavestno. Upajo, da jo rešijo.

Koliko se spi na Hrvaškem? Po približni statistiki se popije na Hrvaškem letno za 33 milijonov kron vina, za 10.190.000 kron piva in za 24 milijonov kron flajšega žganja. Samo za žganje izdajo Hrvati letno toliko, kolikor stane vzdrževanje vseh sol, sodišč in cele vlade na Hrvaškem. Skupno se zapije na Hrvaškem letno 68 milijonov kron.

Zrakoplovstvo na Japonkem. Od vojaške strani je dobil svoj čas japonski inženir Jamada nalog, naj napravi vodljiv zrakoplov, kar se mu je tudi posrečilo tako, da prekaša ta zrakoplov vse evropske. Jamada je šel še dalje in je konstruiral zračni torpedo, kateri bo uničeval sovražne zrakoplove.

Podružnica Ljubljanske kreditne banke v Celovcu.

Akcijski kapital K 5.000.000.

Rezervni zaklad K 500.000.

Denarne vloge obrestujemo po

4 1/2 %

od dne vloge do dneva vzdiga.

■ Kolodvorska cesta št. 27. ■

Zamenjava in eskomptuje izrebane vrednostne papirje in vnovčuje zapadle kupone. Daje predjume na vrednostne papirje. — Zavaruje srečke proti kurzni izgubi.

Vinkuluje in devinkuluje vojaške in ženskiške kavcije.

Eskompt in inkasso menic. :: Borzna naročila.

Prodaja vseh vrst vred papirjev proti gotovini po dobnem kurzu.

Centrala v Ljubljani. Podružnice v Spiljetu, Trstu, Sarajevu in Gorici.

Turške srečke. Šest žrebanj na leto. Glavni dobiček 300.000 frankov. Na mesečno odplačevanje po K 8— za komad. 1 52—54

Tiske srečke s 4% obrestmi. Dve žrebanji na leto. Glavni dobiček K 180.000. Na mesečno vplačevanje po K 10— za komad.

Edina slovenska kislavoda

Tolstovrška slatina

je po zdravniških strokovnjakih priznana med najboljšimi planinskimi kislimi vodami, je

izborno zdravilo

za katar v grlu, pljučih, želodcu in črevesih, za želodčni krč, zaprtje, bolezn v ledvicah in mehurju ter pospešuje tek in prebavo. Tolstovrška slatina ni le izborno zdravilna, temveč tudi osvežujoča

namizna kislavoda.

Odlikovana je bila na mednarodni razstavi v Inomostu 1896 in na higijenični razstavi na Dunaju 1899. 8 12—2

Naroča se pri **oskrbništvu Tolstovrške slatine**, pošta **Guštanj** (Koroško), kjer se dobe tudi ceniki in prospekti.

Del čistih dohodkov gre v narodne namene.

Slovenci! Svoji k svojim! Zahtevajte povsod le Tolstovrško slatino! Vsaka slovenska gostilna naj ima le edno slovensko kislavo.

:: Našim rodbinam priporočamo ::

Kolinsko cikorijo.

Slovenci, ne zablite družbe
SV. CIRILA IN METODA

Varstvena znamka:
„SIDRO“.

Sinement Capsici comp.,
nadomestek za 39

sidrov - pain - expeller

je vobče priznan kot **izvratno, bolečine tolažeče in odvajalno vmetenje pri prehlajenju** i. t. d. Dobi se ga v vseh lekarnah za 80 v, K 1.40 in 2 K. Pri nakupu tega povsod priljubljenega domačega zdravila, naj se vzame le izvratne steklenice in skalije z našo varstveno znamko **„sidro“**, kajti potem je gotovo, da se je dobil izvratni izdelek.

Dr. Richterja lekarna pri „zlatem leu“
v Pragi
Elizabetna ulica šte. 5, nova.
Razpošiljatev vsak dan.

Lovske puške

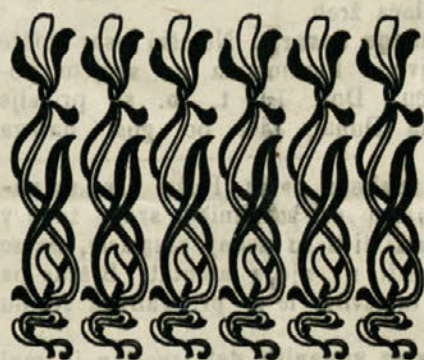
vseh sestav, priznano delo prve vrste, z najboljšim strelnim učinkom, priporoča

Prva borovska orožnotovarniška družba
Peter Wernig 52—5

družba z omejeno zavezo v Borovljah, Koroško.
Ceniki brezplačno in poštne prosto.

Vina

štajerska, dolenska,
goriška, vipavska,
istrijska, dalmatinska,
jamčeno pristna

ponuja po skrajno nizkih cenah

zadruga 282 52-41

Agro-Merkur

r. z. z o. z. v Ljubljani.

Mestna hranilnica v Radovljici

je prvi, najvarnejši in največji denarni zavod za nalaganje denarja na Gorenjskem.

Mestna hranilnica v Radovljici obrestuje vse hranilne vloge po 4 1/4 od sto. Vse narasle in nedvignjene obresti **pripisuje dvakrat na leto** h kapitalu in sicer 30. roznika in 31. grudna, ne da bi bilo treba to zahtevati. Rentni davek od teh obresti plačuje Mestna hranilnica sama, tako, da dobi vsak vložnik 4 K 25 vin. od sto čistih obresti in poleg tega še dvakratne obrestne obresti na leto.

Za vse vloge in njih obrestovanje jamči v smislu od c. kr. deželne vlade za Kranjsko v imenu c. kr. ministrstva notranjih zadev potrjenih pravil **mesto Radovljica** z vsem svojim premoženjem in svojo davčno močjo — in poleg tega hranilnica s svojim premoženjem in svojim rezervnim zakladom, ki znaša sedaj čez 200.000 K.

Mestna hranilnica v Radovljici daje največjo varnost za hranilne vloge izmed vseh drugih denarnih zavodov na Gorenjskem. Zato nalagajo c. kr. okrajna sodišča in drugi c. kr. uradi vse vloge nedoletnih otrok in druge denarje le pri tej mestni hranilnici.

Kdor želi iz drugega denarnega zavoda prenesti denar v Mestno hranilnico v Radovljici, izroči naj ji le vložno knjižico, da se obrestovanje ne pretrga, dvig preskrbi hranilnica sama.

Kdor želi pri Mestni hranilnici v Radovljici nalagati denar po pošti brezplačno, zahteva naj pri hranilnici poštne položnice, katere so vsakemu na razpolago.

Posojila na zemljišča

dovoljuje proti 5% obrestovanju na amortizacijsko dobo, katero si lahko vsak dolжник sam določi, namreč proti vračilu na 14, 16 1/2, 19 1/2, 25 ali 36 let, izjemoma tudi na 50 let.

Tako vračilo je za vsakega dolznika zelo ugodno, ker poplača napravljeni dolg z malimi odplačili mimogrede z obrestmi. Kdor si izposodi drugod recimo 300 K s 6% obrestmi, plača zanje v 36 letih 648 K golih obresti, ostane torej še vedno 300 K dolžan. **Dolжник Mestne hranilnice v Radovljici se pa dolga docela iznebi, dasi plača v celoti dobi še za 97 vin. manj.**

Nadalje dovoljuje posojila tudi na menice in proti zastavi vrednostnih papirjev.

Tudi za posojila je Mestna hranilnica v Radovljici prvi zavod na Gorenjskem.

Kdor želi najeti posojilo ali dobiti kaka druga pojasnila, zglati naj se v hranilnični pisarni nasproti c. kr. okrajnega sodišča, kjer se uraduje **vsak dan od pol 9. do 12. ure dopoldne in od pol 3. do 5. ure popoldne** razen ob nedeljah in praznikih.

Ravnateljstvo Mestne hranilnice v Radovljici.